

zij die het evangelie doen dienen hebben om de heerschappij der rijken te vestigen, die het priesterkleed door de modder slepen. (Ge-huil rechts.)

Priester DAENS bekomt 't woord. Hij zegt dat hij niet uit is op de toejuichingen zijner politieke en godsdienstige tegenstrevers, maar dat hij toch met de socialistischen grondige hervormingen wil aan de maatschappelijke organisatie.

Men vraagt ons altijd waar men het geld moet halen om die hervormingen te kunnen doorvoeren. **Maar gij wilt niet hooren van eene belasting op het inkomen! Gij wilt zelfs onze miljoenen laten opslokken door eene avontuurlijke onderneming in den Congo, waarin niemand van u zijn persoonlijk fortuin zou durven wagen.**

Spreeker eindigt, zeggende, dat de werkmans al werkende moet kunnen leven. (Toej. links.)

M. WOESTE (k) bekomt het woord en vaart geweldig, bitter uit tegen pastoor Daens, terwijl de linkerzijde protesteert en onderbreekt dat het een aard heeft.

Hij zegt dat de socialistischen de bondgenooten zijn geweest van pastoor Daens.

Gezel VANDERVELDE. — Ansele was kandidaat tegen pastoor Daens.

M. WOESTE (k). — De toejuichingen der vijanden van den godsdienst zijn de straf van pastoor Daens!

Gezel VANDERVELDE. — Wij juichen den priester toe en gij kunt hem niet eens eerbiedigen!

M. WOESTE (k). — Gedurende twintig jaar heb ik het arrondissement Aalst vertegenwoordigd en altijd heb ik de werklieden verdedigd! (Zij zijn er goed aan toe de armen, met 10, 9, 8 fr. Red.)

Links. — De ciinskiezers hebt gij verdedigd!

M. WOESTE (k). — Ik verdien de modder niet welke men mij hier toewerpt; ik heb mijn geheel leven geofferd om de maatschappij te verdedigen!

Links. — De maatschappij der rijken.

Pastoor DAENS onderbreekt herhaalde malen en wil spreken.

M. WOESTE roept hem woedend en brutaal toe: Gij hebt het woord niet!

Pastoor DAENS. — Maar ik doe eene bede aan uwe gediensstigheid, M. Woeste!

M. WOESTE laat zich niet onderbreken en protesteert geweldig uitvarend tegen den priester, die tegen hem de « allerlaagste beschuldigingen » uitgebracht heeft. (Toejuichingen rechts.)

Spreeker tracht verder te beweren dat pastoor Daens de tijdelijk ondersteunden gerangschikt heeft onder het getal der bestendig geholpenen.

Pastoor DAENS. — Ik zal antwoorden!

M. WOESTE. — Men kan altijd antwoorden wanneer men zich niet bekreunt om de waarheid. (Protestatiën links.)

Stemmen. — Tot de orde!

M. WOESTE herneemt en zegt met zijn mond dat de werklieden van Aalst, 3, 4, 5 fr. per dag verdienen.

De cijfers opgegeven door het lid aan wien ik antwoord, zijn dezen der leerjongen!

Gezel ANSELE protesteert.

M. WOESTE haalt vervolgens aan wat de Aalstersche nijveraars zoo al gedaan hebben voor hunne werklieden, en hij brengt hulde aan de Aalstersche burgerij, die zulke schoone werken vermenigvuldigd heeft, waar pastoor Daens nooit te zien was.

Men sluit om 5 ure.

In de zitting daags nadien antwoordde de priester Daens als volgt:

Pastoor DAENS. — Ik zal kort en gematigd zijn. Als het debat bitter geworden is, is het mijne schuld niet, maar die van M. Woeste.

Ik vraag dat men het volgende in den *Moniteur* zette:

Ik zeg dat, op eene bevolking van 25,000 zielen, meer dan de helft van de inwoners van Aalst op de boeken van het bureel van Weldadigheidsingeschreven zijn. Ik voeg erbij dat er te Aalst meer dan 10,000 ondersteunden zijn, als wanneer M. Woeste beweert dat er maar 1,400 zijn.

In 1892 waren er meer dan 9000. De nijverheids crisis te Aalst heeft dit cijfer tot meer dan 10,000 doen stijgen.

M. DE BRUYN, minister. — In dat cijfer zijn er tijdelijk ondersteunden.

M. DAENS. — De achtbare (gelach) M. Woeste is met een geheim, niet officieel stuk, voor den dag gekomen. Ik, ik ben met gedrukte, officieele stukken gekomen, die men niet kan zeggen met opzet gemaakt te zijn. (Gelach.)

Ik ben een misloopen priester, zegt men, omdat ik geen geloof hecht aan niet officieele stukken.

De aalstersche werklieden waren dezen morgen zeer verwonderd te vernemen dat zij 3 tot 5 fr. daags winnen

Op 100 werklieden zijn er geen 10, geen 5, die meer winnen dan 2 fr. daags. (t Is waar!)

Nooit hoorde men een vijand van den godsdienst met meer haat en verachting van een priester spreken dan M. Woeste. (Zeer wel op de banken der socialistischen.)

M. Woeste beschuldigt mij zijne dochters bezwadder te hebben. Ik wist niet eens dat het *achtbaar* lid dochters had.

Ziehier waarvan er kwestie is. Ik heb eene meeting gegeven in

eene danszaal. Men heeft het mij verweten. Ik ben er niet gegaan voor mijn plezier. (Gelach.) Ik heb geantwoord dat men wel danste in het hotel van M. Woeste. Het schijnt dat het in de groote wereld de mode is, dansfeesten te geven als men huwbare dochters heeft. M. Woeste heeft gehandeld als een goede huisvader. (Langdurig gelach) Ziedaar nu waarom het *achtbaar* lid zegt, dat zijne dochters bezwadderde. (Uitroepingen.)

Men verwijt mij dat ik geen deel neem aan liefdadige werken. Alles wat ik had, heb ik aan de armen gegeven.

Men zegt dat het mijne kastijding is, door de socialistischen toegejuicht te worden. Werd de paus niet toegejuicht door de joden, de muselmannen, de socialistischen, als hij zijne Encycieliek *Rerum novarum* uitgegeven heeft. (Toejuichingen op de socialistische banken.)

Ik deel de socialistische gedachten niet. De godsdienst is de sleutelsteen van het maatschappelijk gewelf. Maar de christen-democraten willen de hulp der socialistischen om hervormingen ten voordeele der werkende klasse in te voeren. (Zeer wel, op de banken der socialistischen.)

Het opmerkelijkste feit in geheel deze bespreking is, dat het de klerikalen zijn, die zoogezegde verdedigers van den godsdienst, die den priester aanvielen, hem belasterden, terwijl de socialistischen, die zoogenaamde bestrijders van de religie, pastoor Daens verdedigden en bij-sprongen.

Waarom werd pastoor Daens aldus aangevallen?

Alleen omdat hij de arme menschen verdedigde, ja nog maar alleen bekend maakte hoeveel onverdiende armoede er bestond bij boer en werkmans.

Het is eene schande, niet alleen

Mengelwerk van « De Landbouwer. » 7

## Schetsen van den Buiten

WARE GESCHIEDENIS ONZER DORPEN  
Door Thilo

En inderdaad, de baron Ul... en de laatste propriëtaris van onzen ongelukkigen boer vergaten een oogenblik hunne onderlinge vijandschap, de eerste om nieuwe vervolgingsmiddelen tegen zijnen oud-pachter in handen te krijgen, de tweede om eenen koop te sluiten met welks opbrengst hij tweemaal dezelfde waarde kon terugkopen.

K... werd voor de derde maal de pachter van zijnen vervolger, voor de derde maal, ook, kreeg hij den deurwaarder.

« Een boer die driemaal verhuist, is geruïneerd, » zegt een Vlaamsch spreekwoord.

Pachter K... was echter geen gewoon boer. Hij was afkomstig van ouders die den « gouden boerentijd » beleefd hadden en hunnen zoon eenen dikken stuiver hadden kunnen nalaten. Thans is hij zich in de polderstreken gaan vestigen. Zal hij daar vrij zijn van de vervolgingen van Ul...? Er heeft ons reeds iets in de ooren geronkt, als zou de baron pogingen aanwenden om ginder weer de hoeve « van onder zijn gat te koop, » zooals de boeren zeggen.

Wat het schandelijke en wraakroepende in deze historie ten top voert, is dat K..., gedurende de jaren dat hij het slachtoffer was der vervolgingswoede eens katholieken edelmans, vader werd van 14 kinderen, die allen groot gebracht zijn geworden.

Weg met het collectivisme! Leve het persoonlijk bezit met de monsterachtige misbruiken die er uit voortvloeien!

De baron is iemand die wekelijks te biechten en ten-onzen-Heere gaat, maar heeft hij binst al die jaren dat hij met den haat en de wraak-zucht in het hart liep, wel eenmaal gedacht dat hij sacralege op sacralege stapelde?

Ja, daar vagen die mannen wel hulder kl... aan.

Verschooning, lezer, 't was mijn A...sche vriend die zich zoo onbetamelijk uitdrukte...

Rond 4 ure kwamen wij op het grondgebied der gemeente H... Hier wachtte mij eene aangename verrassing. Ik had namelijk 't geluk mijnen reisgezel van dien morgen te ontmoeten. 't Was hij die mij nog 't volgende onderwerp voor mijn schetsboek leverde:

« Onze gemeente die nauwelijks eene bevolking heeft van 900 zielen met groote en kleine, krijgt ook zijn klooster. Men is reeds volop aan het bouwen van hetzelfde. Het ontwerp om de gemeente met een klooster te begiftigen (?) is tusschen den pastoor en den gemeenteraad zoo in alle haast en stilte beklonken geworden dat, toen op zekeren dag de inwoners van H... het bouw materiaal zagen aankomen, nog niemand wist waartoe het dienen moest. In het bestek heet het gebouw eene bewaarschool voor kinderen, maar in gebruik zal het wel eene dier zoogeheten vrije katholieke scholen, waarin men slaven kweekt in plaats van mannen, zooals te S... en te C... »

Wat zeker is, is dat geen enkele inwoner der gemeente ooit den mond geopend heeft om de behoefte aan zulke inrichting te kennen te geven, en dat iedereen die kosten liever aan een werkhuis zou hebben zien besteden, al was het maar aan een voddens-fabriekken. Het grootste deel van het jaar heeft het volk hier maar werk « tegen het dul worden » en in die « vlot » van het werk moet het voor spottoonen paardenarbeid verrichten.

Maar de menschen verstaan hunne eigene belangen niet, immers, zoekt vooral en vooraf het rijk Gods, de rest zal u toegeworpen worden...

Bij het klooster is een speelkoer waar minstens 50 kinderen kunnen op loopen, maar de pastoor zou hem gaarne grooter hebben gehad. Om dezen koer, nu, palen een paar groenseltuinen die de eigendommen zijn van 4 of 5 minderjarige weezen over welke zekere heer Mm... als voogd gesteld is.

Het was ten nadeele van den eigendom dezer weezen dat de pastoor van H... den kloosterkoer wenschte te vergrooten. Daarom

lag hij den heer M... ten halze om van hem eenige vierkante meters van bedoelden grond gekocht te krijgen.

De man Gods wees den voogd allerlei slinksche middelen om dit gedaan te krijgen zonder builen in de wet te slaan. Wij weten dat de zwarten in dergelijke kunsten te huis zijn.

Maar de heer M..., gansch verontwaardigd, verklaarde dat zijn geweten hem verbood binst de minderjarigheid der weezen dezer erigood te verminderen. Vier of vijf andere driekantig gedekten uit den ontrek gingen vervolgens ten huize van den eerlijken voogd al hunne welsprekendheid bijeen leggen om den man te overtuigen dat men voor de « goede zaak » 's lands wetten overtreden en weezen verdrukken mocht... Vruchteloos... de heer Mm... bleef bij zijnen plicht als een oude kanonnier bij zijn stuk.

Toen spande de pastoor van H... een proces tegen hem in, en volgens zijne eigene onbeschaamde verklaring, verprocdeerde hij ruim honderd franken om den beoogden grond voor zijnen kloosterkoer te bekomen. Wist hij misschien bij ondervinding dat men met geld soms langs gerechtelijken (?) weg tot zijne doeleinden kwam, om het even van welken aard dezen zijn?...

De heer Mm... was altijd een overtuigde katholiek, maar zijne overtuiging in de eerlijkheid der mannen die zich geroepen zagen om de menschen op den weg der gerechtigheid te houden, moet thans eenen harden schok gekregen hebben...

Tot hier 't verhaal van mijn gezelschap van dezen morgen. Met dit staalken van priesterlijke deugdzaamheid sluiten wij voor het oogenblik onze schetsen uit het buitenleven. Dui-zenden getuigen zouden kunnen bevestigen dat de feiten welke wij aanhalen echt en zonder overdrijving zijn, en dat wij voorzichtigheidshalve ons alleenlijk onthouden de namen van plaatsen af te kondigen.

En thans, lezers, wat dunkt u van den toestand op den buiten zooals wij u dien in deze enkele trekken hebben trachten te schetsen? Zult gij het ons betwisten dat het tijd wordt

dat de onrechtvaardigheden, die te platten lande heerschen, ophouden en verdwijnen en dat eene totale herinrichting der maatschappij vooral het ellendig lot van den buitenslaaf verbetere?

En gij voornamelijk, werklieden van den buiten, wij hebben u den edelman, den parvenu, den pastoor, kortom, al uwe vijanden afgeschilderd; wij hebben uwe meesters en bestuurders naakt uitgekled, voelt gij u het hart niet met haat en verachting vervullen voor degenen die u eenen lang uitgebuit en verdrukt hebben?

Wilt gij u nog langer door hen laten ketenen, breidelen en muilbanden?

Wilt gij blijven zweeten en zwoegen om hunne geldkisten en wijnkelders te vullen, terwijl gij voelt dat gij te kort hebt en voor uwe oogen ziet dat uwe vrouwen en kinderen zelfs het hoogst noodige ontberen?

Zult gij het blijven verdragen dat de rijken in den overvloed zwemmen, dat zij allerhande middelen gebruiken om de felle spijzen te doen verteren die zij nutten, terwijl gij maar immer vrest te vroeg honger te krijgen? Dat zij handsvolten gouds besteden aan 't onderhoud hunner lichtmissen, terwijl gij het brood uit uwen mond spaart om het rantsoen van vrouw en kinderen te vergrooten?

Zult gij het blijven lijden dat alles verkeerdt is in de wereld, dat hij die den arbeid verricht en bijgevolg het best zou dienen gevoed te zijn, niet altijd weet waarmee zijn honger te stillen, terwijl de rijke leeglooper die tot niets goed is, er zich alleenlijk om bekommert om op tijd honger te krijgen?...

Neen, niet waar? Gij zult zeggen dat er een betere tijd aanbreke voor al degenen die al werkende honger lijden; gij zult medestrijden met den steedschen werkmans om speedig bij middel der wetgeving al de onrechtvaardigheden te doen verdwijnen!

Daarom, vrienden, maakt van de u ten dienste staande middelen een goed gebruik en Weg met de volksvijanden!

Weg met de bloedzuigers!  
Leve het Socialismus, de verlossing, de vrijheid!